

Ο ΖΑΚ ΤΙΜΠΩ

ΜΕΓΑΛΟΙ ΝΕΚΡΟΙ

«Απερίγραπτη είναι η οδύνη όλων εκείνων που έκλαιψαν τόν οδικο χαμό του Τιμπώ στο τραγικό αυτό δυστύχημα της καταστροφής του αεροπλάνου της Αϊρ Φράνς. Ήταν μία ειδήσις που πραγματικά κατέθλιψε όλο τόν διανοούμενο κόσμο 'Ανατολής και Δύσεως που είχε όχι μόνο θαυμάσει τόν άφθαστο καλλιτέχνη αλλά γνωρίσει και τόν άνωτερο άνθρωπο, τό γοητευτικό και άπείριστο εκείνον «κώξερ» που όπως όλοι οι μεγάλοι δέν μιλούσε ποτέ για τόν έαυτό του, για τή δράσι του, για καμμία λεπτομέρεια μιάς ζωής γεμάτης καλλιτεχνικών και άλλους θριάμβους... Όλα αυτά γι' αυτόν, όπως για κάθε δοξασμένον άνθρωπο, αποτελούσαν μιά ίερη παρακαταθήκη κάτι τό άπόκρυφο που μπορούσε να τό άναπολεί στην ψυχή του με μιά ένδοξη συγκίνησι σαν μιά έπαληθευσι του όραίου εκείου Γαλλικού γνωμικού «Vivre de ses souvenirs»... Και θάπρεπε κανένας φίλος να του ζητήση έπιμονα να μιλήση για να του άποσπάση ό,τι μπορούσε να ληχθή άπ' αυτές τίς άναμνήσεις που θά είχε και ένα γενικότερον ένδιαφέρον.

Είχα κρατήσει ιδιαίτερη άνάμνησι μιάς άξέχαστης του βριμνείας εκείνου τό άπαράμιλλου στό είδος του έργου, τόσού Ροντό Καρπιαόζο του Σαιν Σάνς που μου είχε άφήσι μιά έντύπωσι παρόμοια με τό άντίκρυσμα τών άπείριστων γραμμών μιάς Ταναγραίας κόρης και

που κανένας από τούς άλλους μεγάλους που τόχαν παίξει δέν μου είχε δώσει ποτέ παρόμοια.

Τόν ρώτησα κάποτε σε μιά ιδιαίτερη συνομιλία άν τόπαν σωστά στό «Μόντ Μυζικάλ» τών Παρισίων πως ό Σαιν Σάνς (που ήταν ένας βράχος ελίκρινείας για ό,τι άφορά τήν άληθινή τέχνη) εξέφράσθη ακούντάς τον σ' αυτό του τό κομμάτι ότι «δέν μπορεί να παιχθή καλύτερα». Με άληθινή συστολή διεκρίνισε ότι ό Σαιν Σάνς του είχε πη μόνο «δέν τώγραφα σ' αυτό τό στυλ, αλλά προτιμώ τό δικό σας». Είχα άποσπάση μιά όμολογία που έλεγε πολλά για τήν άφθαστη άνωτερότητα τής τέχνης του...

Ό Τιμπώ χωρίς να είναι ό τύπος τών άλλων μεγάλων μαίτρ τής νεώτερης βιολοιστικής τέχνης όπως οι Γιόαχιμ, Υζαό, Τόμσον, Χουμπάι, Άουερ, Κράισλερ, που είτε με τά έργα τους είτε με τήν πολυχρόνια διδασκαλία τους σε μεγάλα ώδεια δημιούργησαν μιά σχολή βιολιού που παρέμεινε ιστορική, άποτελεσος ένα πρότυπο άληθινού καλλιτέχνη που ήξερε να ζωντανεύη όλα τά γνωστά μεγάλα έργα που είναι γραμμένα γι' αυτό τό όργανο, να βγάλη σε φως όλες τίς καλλονές τους, να νοητεύη να συγκινή να συναρπάξη και να κινή, περισσότερο ίσως από κάθε άλλον, όλο τόν κόσμο

νά αγαπά τὸ βιολί καὶ νά βρῆσκῃ πόσο εἶναι δικαιολογημένη ἡ προσωπιμία του ὡς «βασιλέως τῶν ὀργάνων».

Δὲν ἐπέδωκε νά καταπλήξῃ μὲ δεξιοτεχνικές ἀναλαμπές. Τὸ πολὺ πολὺ νά μᾶς ἔδινε καμμιὰ τέτοια ἀκτινοβολία σὰν μιὰ ὡμορφῆ εἰκόνα ἑνὸς παιγνιδίσματος σὰν κι' ἐκεῖνα στὰ ὁποῖα καὶ ἕνας Παγκανίμ ἀκόμη ἔχει βάλει ὄλο τὸ χιοῦμορ του. Γιατί καὶ σ' αὐτοῦ τῆ δεξιοτεχνική σασκριτική πρέπει νά ἔξῃ κανεὶς νά βρῆσκῃ ποῦ ἔχει βάλει ὄλη τὴν ψυχὴ μαζὺ μὲ τὴν ἀφθαστή του τέχνη. Αὐτὰ τὰ λέμε γιὰ τὸ τεχνικὸ μέρος, ποῦ ὄσοι ἤθεραν καλά τὸν Τιμπώ εἶχαν σαφῆ ἰδέα πόσο ἤτε βαθὺς του κάτοχος χωρὶς νά τὸ χρησιμοποιοῦ ὡς σκοπὸ ἀλλὰ μόνο ὡς μέσον γιὰ τὴν ἐπίτευξί τῆς πιὸ ἀφογῆς ἐκείνης ἐρμηνεύας ὄλων τῶν μεγάλων μουσικῶν



•Ο Ζᾶν Τιμπώ κατὰ παλαιότεραν φωτογραφίαν

ἔργων, ποῦ χάρις στὴν συγκλονιστικῆς ἀνωτερότητος μουσικῆ του διαίσθησι καὶ τὴν ἀπαράμιλλῃ ἡχητικῆ του εἶχε μιὰ ἰδιαίτηρη γοητεία ποῦ παραμένει ἀδέχαστη.

Ὁ Τιμπώ ἦτον ὁ πιὸ ἀντιπροσωπευτικὸς τύπος τῆς Γαλλικῆς ἐρμηνευτικῆς τέχνης ποῦ ἔχει γιὰ βασικὴ τῆς ἀρχὴ τὸ «Ἡ ἔκφρασις ἐν τῇ ἀπελθῆσει». Ἦταν ἕνας ἀληθινὸς Γάλλος σὲ ὄλη τὴν καλλιτεχνικὴ ἀλλά καὶ τὴν κοινωνικὴ του ζωῆ. Θυμοῦμεθα σὲ ἕνα ρεσιτάλ ἀπὸ σονάτες, ποῦ εἶχε ὄσοι προῆτων στὰς Ἀθήνας μαζὺ μὲ τὸν Κορτώ, πὼς ἀφοῦ φιλήθηκαν ἀδελφικὰ οἱ δύο τους, ὄταν μετὰ μιὰ αἰθέρια ἐκτέλεσι τῆς Σονάτας εἰς λά τοῦ Μπράμς καὶ τῆς Σονάτας τοῦ Ντεμπουσὶ ὕστερα ἀπὸ τὰ ἀποθεωτικὰ χειροκροτήματα τοῦ κοινοῦ γύρισαν στὴν αἴθουσα ἀναμονῆς. Αὐτὸ γινόταν ἐπὶ πολλὰ χρόνια ὄταν εἶτε οἱ δύο τους σὲ Σονάτες εἶτε μαζὺ μὲ τὸν Καζᾶλες στὸ βιολοντσέλλο, ἔδιναν σερὰ συναυλιῶν μὲ τὸ ἱστορικὸ καὶ εὐτυχὸς ἀπαθανατισμένο ἀπὸ πολλὰς ὥραιες πλάκες τρίο τους.

Ἐν τούτοις ὄταν ὕστερα ἀπὸ τὸν τελευταῖο πόλεμο αἰ στέγιος τοῦ Κορτώ μὲ τοὺς Γερμανοὺς κατὰ τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς ὄλησαν δεδομένα γιὰ νὰ θεωρηταὶ ὄτι ὕπερβησαν τὰ ὄρια τῆς ἄλλως εὐκταίας

πνευματικῆς συνεργασίας δύο μεγάλων λαῶν, ὁ Τιμπώ, δὲν θέλησε νά ξαναῖδῃ τὸν ἐπὶ τόσα καὶ τόσα χρόνια στενὸ του συνεργάτη μὲ τὸν ὁποῖο εἶχε χάρισι στιγμῆς τῆς πιὸ ἀλημονῆτης ψυχικῆς ἐξάρσεως σὲ μυριάδες θαυμαστῶν τους τῶν δύο ἡμισφαιρίων.

Ἐξῆσε καὶ πέθανε σὰν ἀληθινὸς Γάλλος καὶ σὰν ἀληθινὸς καλλιτέχνης γιὰ τὸν ὁποῖο σημειῶνται εἶχε πραγματικὰ ἀτονῆσει τὸ «Κεραμεὺς κεραμῆς κοτῆς» τοῦ Αἰσώπου· γιὰτί ὄλοι οἱ ὀμότεγοι ὄυτε διανοοῦντο νά βλέπουσιν σ' αὐτὸν τὸν ἐπαγγελματικὸ ἀντίζηλο, ἀλλὰ ἕναν πολῦτιμο σύμμαχο, τὸν πιὸ ἀναπηρὸ προπαγανδιστὴ τῆς ὁμορφῆς τῆς τέχνης τοῦ βιολιῦ, ποῦ ἤξερε τόσο καλά νά ἀνοίγῃ παντοῦ τὸ δρόμο γιὰ νὰ μπορέσουν καὶ ἄλλοι ἀληθινοὶ καλλιτέγοι τοῦ βιολιῦ (ἐν οἷς καὶ οἱ ἴδιοι κορυφαῖοι οσερμεινοὶ μαῖτρ ποῦ εἶχαν τὴν τύχη νά ἐπωφεληθοῦν ἀπὸ τὰ φῶτα τῆς διδασκαλίας του) νά βροῦν προετοιμασιμένο τὸ ἔδαφος γιὰ νὰ γῶνουν κι' αὐτοὶ κάθε ποθητῆ ἐπιτυχία, ἀνάλογη μὲ τὸ ταλέντο τους.